

внимание на том, что органы, уполномоченные проводить налоговые расследования в ФРГ и США, используют ряд специфических методов. Высокий уровень контроля за движением финансовых активов налогоплательщиков, который был достигнут путём расширения сферы применения безналичных расчётов и использования современных информационных баз данных, а также создание специальных следственных отделов по расследованию налоговых преступлений являются проверенными эффективными средствами их выявления и раскрытия. Делается обоснованный вывод, что использование информационно-аналитических баз данных и современных средств обмена информацией могут значительно повысить эффективность расследования налоговых преступлений.

Ключевые слова: уклонение от уплаты налогов, расследование преступлений, зарубежный опыт, Германия, США.

Bilenchuk P. D., Filonenko G. G. The Investigation of Tax Evasion: the Experience of Germany and the U.S.A. The article analyzes the regulations of the current tax law and criminal procedure legislation of Germany and the U.S., which regulate conducting tax investigations in those countries.

Special attention is paid to the fact that the bodies responsible for conducting tax investigations in Germany and the U.S., use a number of specific methods.

The high level of control over the movement of financial assets of taxpayers that has been achieved by extending the application of non-cash payments and using modern information databases and the creation of special investigative departments for investigation of tax crimes are effective tools of their detection and investigation.

The reasonable conclusion is that the use of information and analytical databases and modern means of communication can greatly improve the effectiveness of the investigation of tax crimes.

Key words: tax evasion, crime investigations, foreign experience.

УДК 341.456:061.1ЄС

П. Каркач

Координація діяльності правоохоронних органів держав – членів Європейського Союзу

У статті розглянуто питання координаційної діяльності правоохоронних органів держав – членів Європейського Союзу. При цьому головну увагу приділено таким органам, як Європол і Євроюст. Під час аналізу їхньої діяльності звернуто увагу на їх виникнення й роль у координаційній діяльності національних правоохоронних органів країн – членів Європейського Союзу

Ключові слова: країни – члени Європейського Союзу, координація, Європол, Євроюст, Європейська Конституція.

Постановка наукової проблеми та її значення. Майбутня інтеграція України до Європейського Союзу вимагає дослідження співпраці держав – членів Європейського Союзу – з питань координації діяльності правоохоронних органів щодо боротьби зі злочинністю. Співпраця між державами – членами ЄС у галузі правоохоронної діяльності пов'язана із загальноєвропейською інтеграцією. Тому для України дослідження питань співпраці держав – членів Європейського Союзу в галузі правоохоронної діяльності є важливим.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Обрана тема у вітчизняній правовій науці практично не досліджувалася. Окремі суміжні питання розробляли М. В. Буроменський, О. К. Вішняков, В. І. Муравйов. Проте цілісної картини вони не створюють, що й мотивувало до написання цієї наукової роботи.

Формулювання мети та завдань статті. Мета статті – з'ясування сучасного стану та тенденцій розвитку координаційної діяльності правоохоронних органів держав – членів Європейського Союзу.

Відповідно до цієї мети **завданнями** нашого дослідження є:

- 1) короткий нарис історичних та політичних передумов міжнародного співробітництва з боротьби зі злочинністю в Європі;
- 2) характеристика основних міжнародно-правових актів, які регулюють напрям міждержавних відносин;
- 3) формулювання правового статусу таких центральних європейських структур у сфері боротьби зі злочинністю, як Європол і Євроюст.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Особливістю сучасного стану є посилення міжвідомчої співпраці правоохоронних і судових органів країн – членів ЄС, утворення спеціальних структур, які відіграють важливу роль у боротьбі зі злочинністю, крім національних правоохоронних органів, – це Європейська поліція (Європол) і Євроюст. Це основні правоохоронні органи Європейського Союзу, які були створені, щоб допомагати співробітництву держав – членів ЄС у боротьбі проти міжнародної організованої злочинності в межах Європейського Союзу. Європол і Євроюст виконують конкретні завдання взаємної допомоги, координують зусилля між органами поліції, митної служби, імміграції та юстиції Європейського Союзу. Крім цього, утворений Генеральний директорат внутрішніх справ, який почав свою діяльність із 1.07.2010 р., має повноваження Міністерства внутрішніх справ ЄС. Заходи, які здійснюються Генеральним директоратом внутрішніх справ, спрямовані на забезпечення економічного, культурного й соціального зростання ЄС, а також підтримання стабільності законності та безпеки у всіх сферах соціального життя.

Європол розпочав свою діяльність із 1. 07. 1999 р. Мета його діяльності – підвищення ефективності співробітництва компетентних відомств у запобіганні їхній протидії злочинності, а також аналізі причин її розповсюдження. Крім цього, метою Європолу є підвищення ефективності роботи національних правоохоронних органів і розвиток співробітництва між ними [1, с. 359].

Створення Європолу обумовлено Маастрихтським договором. Він розпочав свою роботу у вигляді підрозділу з боротьби з незаконним обігом наркотиків (EDU). Поступово до EDU добавлялися підрозділи, що спеціалізувалися на боротьбі з іншими видами злочинної діяльності. Європейська рада в м. Каннах у червні 1995 р. схвалила Конвенцію про Європол, що була ратифікована всіма державами – членами Європейського Союзу й набула чинності з 1 жовтня 1998 р. [2]. Мандат агентства був розширений і дав Європолу повноваження з боротьби з усіма небезпечними формами міжнародної злочинності.

Категорії злочинів, що входять до компетенції Європолу, є такими:

- 1) нелегальна торгівля наркотичними засобами;
- 2) нелегальна торгівля радіоактивними та ядерними субстанціями;
- 3) підготовка й здійснення нелегальної імміграції;
- 4) викрадання автомобільного транспорту;
- 5) тероризму;
- 6) відмивання брудних грошей за допомогою кримінальних структур;
- 7) торгівля людьми та поширення дитячої порнографії;
- 8) підробки грошей (передусім євро, уключаючи підробку банківських карток);

Крім того, є пріоритетними для Європолу злочини проти особи, фінансові злочини й кіберзлочинність. Агентство займається такими справами, якщо до них причетні організовані кримінальні структури та якщо ці злочини стосуються інтересів двох і більше держав – членів ЄС. Відповідно до Рішення Ради ЄС від 6 грудня 2001 р., до компетенції Європолу додатково передано злочини проти життя, свободи й особистої недоторканності (убивство, завдання тяжких тілесних ушкоджень); проти власності, суспільних інтересів і у сфері фінансової діяльності; деякі злочини у сфері незаконної комерційної діяльності й проти навколишнього середовища.

Європол взаємодіє з правоохоронним органом, передусім поліцейським, держав – членів ЄС, у таких формах:

1) полегшує обмін інформацією (відповідно до національного законодавства держав – членів ЄС) між офіцерами зв'язку Європолу (ELOs). Офіцери зв'язку відряджаються до Європолу державами – членами ЄС як представники їхніх національних правоохоронних органів;

2) забезпечує проведення відповідних заходів національними поліцейськими силами оперативним аналізом інформації;

3) готує стратегічні рапорти (наприклад оцінки загрози зростання кількості тих чи інших злочинів) й аналізи кримінальної активності на підставі інформації, наданої державами – членами ЄС, зібраної самим Європолом або отриманої з інших джерел;

4) під контролем і під юридичну відповідальність зацікавлених держав Європол забезпечує експертизу та технічну підтримку розслідувань і поліцейських операцій, що здійснюються в межах ЄС;

5) сприяє розвитку аналітичних поліцейських підрозділів і гармонізації методів ведення слідства в державах – членах ЄС.

Отже, використовуючи названі форми, Європол взаємодіє з національними правоохоронними органами держав – членів ЄС, а також Євроюстом.

Відповідно до параграфу 2 ст. 30 Договору про Європейський Союз його головний законодавчий орган – Рада – прийняла правовий акт, який уповноважив Європол сприяти координації слідчих дій із конкретних справ, у тому числі й у рамках спільних слідчих бригад з участю представників Європолу.

Координація здійснюється переважно у формі постійних контактів офіцерів зі зв'язку, відряджених до різних держав – членів ЄС, а також через наради керівників національних відділів зі зв'язків із Європолом, які можуть проводитися відповідно до ст. 4 Конвенції 1995 р.

Наприкінці 2000 р. Рада Європейського Союзу прийняла дві рекомендації: 1) рекомендація державам-членам від 30 листопада 2000 р. «Про підтримку Європолом об'єднаних слідчих бригад, створених державами-членами» [3]; 2) рекомендація державам-членам від 25 вересня 2000 р. «Про запити Європолу, що пропонують почати кримінальне розслідування конкретних справ». [4] Це передбачає, що держави-члени повинні розглядати кожен запит, який адресований їм Європолом, із пропозицією порушити, провести або скоординувати розслідування конкретних справ, а також інформувати Європол як у випадку погодження, так і відмови в задоволенні вимог із запиту. Друга рекомендація за своєю правовою природою – не обов'язкова для виконання акт.

Отже, значення Європолу в запобіганні й контролі організованої злочинності на території Європи полягає в його координуючій функції спільних дій компетентних органів країн – членів ЄС, у наданні інформації, оперативної, технічної допомоги в розслідуванні найбільш складних проявів організованої злочинної діяльності.

Діяльністю Європолу керує Директорат на чолі з Директором. Директорат Європолу призначає Рада Європейського Союзу (міністри юстиції й внутрішніх справ).

Кількість заступників директора збільшена з двох до трьох. Загалом, у штаті Європолу перебуває 296 співробітників, що представляють усі держави – члени ЄС. Із них більше 60 – офіцери зв'язку Європолу, які представляють різні правоохоронні структури (поліцію, митницю, жандармерію, імміграційну службу тощо). Офіцери зв'язку разом зі співробітниками Європолу, аналітиками й іншими експертами забезпечують ефективну, оперативну та цілодобову взаємодію із загальноєвропейською поліцейською структурою. Для цього в державах – членах ЄС створені національні відділи, що відповідають за контакти з Європолом. Практично Європол перетворився в орган, що координує роботу правоохоронних органів усіх держав – членів ЄС у розслідуванні злочинів транснаціонального характеру.

Європол підзвітний Раді міністрів юстиції і внутрішніх справ Європейського Союзу, яка здійснює загальне керівництво й контроль за діяльністю Європолу, призначає директора агентства та його заступників, затверджує бюджет. До Ради міністрів входять представники всіх держав – членів ЄС, будь-яке рішення вона може прийняти лише за умови одноголосного схвалення.

На таких самих принципах діє й агентство Євроюст. Євроюст – найновіший зі створених у структурі правоохоронних органів ЄС підрозділів, він сформований у березні 2002 р., щоб підвищити ефективність діяльності правоохоронних органів держав – членів ЄС у сфері розслідування та судового переслідування особливо небезпечних міжнародних злочинів і, передусім, організованої злочинності. Головними завданнями Євроюсту є підтримання й зміцнення координації та співробітництва між національними органами слідства й обвинувачення у сфері тяжких злочинів, що впливають на дві та більше держави – члени ЄС або потребують спільного обвинувачення, яке ґрунтується на проведених операціях й інформації, наданій органами держав-членів і Європолом. Завдання можуть уключати ініціювання кримінальних розслідувань, які проводять компетентні національні органи, зокрема щодо злочинів проти фінансових інтересів Союзу; координацію розслідувань та переслідувань, зміцнення судового співробітництва, зокрема через урегулювання конфліктів юрисдикцій і за допомогою тісної співпраці з Європейською судовою мережею [5, с. 85]. Із цією метою Євроюст координує роботу національних прокуратур й інших правоохоронних відомств держав – членів ЄС, які займаються кримінальним переслідуванням або розслідуванням кримінальних справ.

Після створення Євроюсту у 2002 р. із метою встановлення й підтримки тісного співробітництва між Європолом та Євроюстом укладено Угоду від 9 червня 2004 р. [6]. Її мета – покращення координації для збільшення ефективності в боротьбі з тяжкими формами міжнародної злочинності,

які перебувають у компетенції цих обох органів, та уникнення дублювання роботи. Зокрема, передбачалося досягти цього за допомогою обміну оперативною, стратегічною й технічною інформацією. Для цього Главою 2 Угоди передбачено проведення регулярних консультацій між директором Європолу та президентом Колегії Євроюсту й зустрічей між представниками цих сторін. Крім того, приділяється увага обробці, передачі та доступу до інформації між Європолем і Євроюстом. У главі 4 Угоди встановлено вимоги щодо конфіденційності, зокрема, що кожна сторона повинна гарантувати конфіденційність і відповідні стандарти безпеки для інформації, отриманої на підставі цієї Угоди. Крім того, передбачено порядок вирішення спорів між сторонами, що за загальним правилом повинні вирішувати позитивно Директор Європолу й президент колегії Євроюсту.

Як уже зазначалося, Євроюст – це орган ЄС, відповідальний за координацію діяльності правоохоронних органів держав – членів ЄС. Правовий статус цього органу закріплений у рішенні Ради Європейського Союзу від 28 лютого 2002 р. «Про створення Євроюсту з метою посилення боротьби з тяжкою злочинністю» [1]. У сферу компетенції Євроюсту потрапляють усі злочини, названі в Конвенції про Європол, а також комп'ютерні та екологічні злочини, відмивання грошей, шахрайство й корупція.

Для підвищення ефективності боротьби з міжнародною злочинністю Євроюст посилює координацію дій між національними поліцейськими та судовими органами, створюючи тим самим усім правоохоронним органам держав – членів ЄС умови для ефективної боротьби зі злочинністю.

Як орган, що відповідає за координацію, Євроюст може входити зі зверненнями до компетентних органів держав – членів ЄС із запитами про порушення кримінальних справ і притягнення до відповідальності за фактами конкретних злочинів, запитами про створення об'єднаних слідчих бригад тощо. Він покликаний надавати інформаційну підтримку при розслідуванні й щодо заходів кримінального переслідування. Може запитувати, отримувати, зберігати, обробляти та передавати компетентним службам дані, що мають значення для розкриття злочинів, у тому числі особистого характеру про обвинувачених, потерпілих і свідків.

Євроюст покликаний розширити співробітництво держав ЄС у сфері кримінального права, що робить це агентство ключовим помічником Європейського парламенту, Ради й Комісії, що наділяє Євроюст місією привілейованого партнерства із судовими магістратами, системою європейських судів і такими правоохоронними організаціями, як Європол та Європейський офіс із боротьби із шахрайством (OLAF).

Євроюст є колективним органом, де представник кожної із країн має по одному голосу. Діяльність Євроюсту фінансується із загального бюджету ЄС, за винятком заробітної платні суддів, прокурорів і поліцейських, яка виплачується із бюджету держав – членів ЄС. У роботі Євроюсту без права голосу також бере участь Комісія ЄС.

Щоб забезпечити в роботі Євроюсту високу компетентність і належний професіоналізм, склад цього органу комплектується з посадових осіб правоохоронних органів усіх держав ЄС (по одному від кожної країни), яких називають «національні члени».

Ураховуючи, що слідчі функції в різних країнах ЄС покладено на представників різних відомств і навіть гілок влади, у тому числі судової (наприклад «слідчі судді» й «слідчі камери» апеляційних судів у Франції), як національних членів Євроюсту, державам дозволяється за власним розсудом призначати прокурорів, суддів чи офіцерів поліції.

Залежно від характеру злочинної діяльності та масштабів розслідувань, Євроюст може виконувати свої завдання двома способами: як через окремих національних членів, так і в особі «колегії» (усі національні члени, разом узяті). Отже, у діяльності Євроюсту поєднуються принципи індивідуальності й колегіальності.

Колегія відповідає за питання організації та функціонування Євроюсту. Із числа національних членів колегія обирає голову й, за необхідності, може обрати не більше двох заступників голови. Результати цих виборів передаються на затвердження Ради.

Голова колегії здійснює свої повноваження від імені колегії й у межах її повноважень. Він керує роботою колегії та контролює діяльність адміністративного директора з поточного управління. Строк його повноважень становить три роки. Голова може бути обраний повторно один раз.

Колегії підпорядкована невелика адміністративна команда (секретаріат) на чолі з адміністративним директором, який звітує перед колегією через її голову. Члени колегії можуть мати асистентів, які призначаються державами, що направили цих національних членів.

Адміністративний директор Євроюсту призначається одноголосним рішенням колегії. Із цією метою колегія утворює комітет із відбору претендентів. Строк повноважень адміністративного директора – п'ять років, допускається повторне обрання на цю посаду. На нього покладаються обов'язки поточного управління Євроюстом, а також з управління його персоналом. Цю діяльність адміністративний директор здійснює під контролем голови колегії.

Крім того, для забезпечення роботи Євроюсту створюється й діє персонал. Він виконує свої завдання, виходячи із цілей і повноважень, покладених на Євроюст. Члени персоналу не повинні запитувати чи отримувати вказівки від будь-якого уряду, органу, організації чи особи, сторонніх для Євроюсту.

Відповідно до процедурних правил Євроюсту, у структурі агентства створено спеціалізовані комітети, які займаються процесуальними питаннями, контактами між національними системами правосуддя, аналізом тощо. У той час, як члени колегії мають справу з конкретними судовими й кримінальними справами, комітет із процесуальних питань займається вивченням процесуальної практики в різних країнах ЄС для запровадження найбільш ефективної тактики розслідування.

Правові основи організації і діяльності Євроюсту містяться в Рішенні Ради ЄС від 28 лютого 2002 р. «Про створення Євроюсту з метою посилення боротьби з тяжкою злочинністю» [8]. Відповідно до нього, Євроюст є підрозділом – органом ЄС на правах юридичної особи.

Компетенція Євроюсту поширюється на такі види злочинів:

- 1) злочинність у сфері інформаційних технологій;
- 2) шахрайство й корупція, а також будь-яке кримінальне правопорушення, що посягає на фінансові інтереси ЄС;
- 3) відмивання доходів від злочинної діяльності;
- 4) участь у злочинній організації;
- 5) екологічна злочинність;
- 6) інші правопорушення, які вчинені у зв'язку з видами злочинних дій, зазначених вище.

Стосовно інших видів злочинів Євроюст як доповнення до основної сфери своєї компетенції в межах своїх цілей і за наявності запиту від компетентного органу держави – члена ЄС надавати йому підтримку в проведенні розслідувань чи заходів кримінального переслідування.

Усі завдання, які виконує Євроюст, поділяються на завдання, які він виконує через своїх національних членів, та ті, що розв'язуються ним в особі колегії. За ст. 6 Рішення, коли Євроюст діє через своїх національних членів, він може клопотати перед компетентними органами держав-членів про вжиття таких заходів:

- 1) розпочати розслідування чи кримінальне переслідування за фактами вчинення конкретних діянь;
- 2) визнати, що із зацікавлених держав – членів ЄС якась одна краще за інших здатна провести розслідування чи кримінальне переслідування за фактами вчинення конкретних дій;
- 3) скоординувати дії компетентних органів зацікавлених держав-членів;
- 4) створити об'єднану слідчу бригаду на підставі джерел права, які регулюють співробітництво держав-членів у цій сфері;
- 5) надати йому будь-яку інформацію, яка необхідна для виконання завдань, що стоять перед Євроюстом.

Усі ці заходи виконуються при широкій взаємодії з правоохоронними органами країни Європейського Союзу.

Крім того, Євроюст забезпечує взаємне інформування компетентних органів зацікавлених держав-членів про відомі йому розслідування й заходи кримінального переслідування; сприяє компетентним органам, на їхнє прохання, для забезпечення найбільш узгодженого характеру розслідувань і заходів кримінального переслідування; надає свою підтримку зусиллям, спрямованим на покращення співробітництва між компетентними органами держав-членів та ін.

Особлива увага в Рішенні приділяється обміну інформацією й обробці даних. Обробці даних особистого характеру присвячено ст.ст. 14–22 Рішення. Для реалізації своїх цілей Євроюст здійснює обробку даних особистого характеру автоматизовано або через складені вручну систематизовані дос'є. Задля цього створюється режим привілейованих відносин між Євроюстом і Європейською інформаційною мережею у сфері правосуддя. Євроюст повинен уживати необхідних заходів із захисту даних особистого характеру з тим, щоб він відповідав Конвенції Ради Європи від 28 січня 1981 р.

Для захисту даних установлюється посада уповноваженого із захисту даних, яким є один із членів персоналу Євроюсту, якого спеціально призначають для виконання відповідних обов'язків. Уповноважений наділяється незалежністю й самостійністю при виконанні своїх повноважень.

Для контролю за діяльністю Євроюсту щодо обробки та захисту даних особистого характеру створюється загальний контрольний орган із незалежним статусом. Цей контроль покликаний забезпечити захист даних і має право необмеженого доступу до всіх досьє, у яких обробляються дані особистого характеру. Члени цього органу, які призначаються державами – членами ЄС, можуть бути судді або інші особи з аналогічним рівнем незалежності.

Заслуговує на увагу також розгляд фінансових питань діяльності Євроюсту. За ст. 33 Рішення, заробітна платня та інша винагорода національним членам і їхнім працівникам виплачується з боку держав-членів, із яких вони походять. Створюється бюджет Євроюсту, до якого вносяться всі доходи й видатки цього органу. До витрат Євроюсту належать зокрема, витрати, пов'язані з усним і письмовим перекладом; на забезпечення безпеки; адміністративні витрати та витрати з утримання інфраструктури; на функціонування й оренду приміщень; на поїздки членів Євроюсту та співробітників його персоналу; витрати, що походять із договорів, які укладаються з іншими особами. Бюджет Євроюсту виконується його адміністративним директором, який звітує про це перед колегією. Контроль за доходами й витратами здійснює фінансовий контролер, який призначається колегією. Колегія також призначає внутрішнього аудитора, який повинен підтвердити, що системи та процедури виконання бюджету належно функціонують.

Після набрання чинності Конституцією Європейського Союзу (офіційна назва – Договір, що затверджує Конституцію для Європи [9]) здійснюються заходи ЄС у правоохоронній сфері, яким присвячено в документі главу IV частини III «Простір свободи, безпеки і правосуддя». Щодо всіх основних питань цієї сфери приймаються й будуть прийматися Європейські закони та Європейські рамкові закони, у тому числі правові акти, спрямовані на посилення наявних, діючих правоохоронних органів Європейського Союзу – Європолу і Євроюсту. Обговорюється питання про заснування такого загальноєвропейського органу, як Європейська прокуратура. Створення його передбачено Конституцією Європейського Союзу, яка закріплює правові засади створення Європейської прокуратури. Так, згідно зі ст. III-274 Конституції Європейського Союзу, для боротьби зі злочинністю, яка посягає на фінансові інтереси Союзу, європейський закон Ради Європейського Союзу (що приймається одностайно після схвалення Європейським парламентом) може заснувати Європейську прокуратуру на основі Євроюсту. Європейська прокуратура, згідно з нормами Конституції ЄС, за необхідності – у взаємодії з Європолом уповноважена здійснювати розслідування, кримінальне переслідування й віддання до суду учасників злочинних діянь, котрі посягають на фінансові інтереси Європейського Союзу. До її функцій належить обвинувачення із цих справ перед компетентними судами держав – членів ЄС, а також координації.

Водночас слід зауважити, що проект створення Європейської прокуратури був негативно сприйнятий такими державами – членами ЄС, як Великобританія та Ірландія, що не дає змоги офіційно оголосити про створення Європейської прокуратури. Тому на сьогодні в рамках організаційного механізму Європейського Союзу координаційною діяльністю правоохоронних служб держав – членів ЄС займаються Європол та Євроюст. Ситуація зі створенням Європейської прокуратури пояснюється й тим, що Лісабонський договір (Конституція Європейського Союзу), незважаючи на важливу віху в розвитку процесу європейської інтеграції, потребує певного часу для людського взаєморозуміння, а також наявністю кризи в Європейському Союзі. Зміни, які відбулися з Євросоюзом за останнє десятиріччя, були занадто масштабними та швидкими, що народи країн, які входять до ЄС, не змогли оцінити й зрозуміти те, що відбувалося. Характерно, що більшість змін стосується інтересів простих європейців: введення в обіг «євро», створення Шенгенської зони вільного перетину товарів, послуг і людей, приєднання нових членів із колишнього соцтабору, наплив «дешевої» робочої сили. Усе це та інші зміни негативно вплинули не тільки на деяких політиків, які перебувають при владі, а й у тому числі на опозиційні сили. Як наслідок таких заходів, ратифікація Європейської конституції провалилась, а 12 грудня 2007 р. керівники держав – членів ЄС підписали в Лісабоні (Португалія) договір, який має замінити Конституція Європейського Союзу. Лісабонський договір став важливим вкладом у розвиток процесу європейської інтеграції.

Ураховуючи викладене, ми маємо підстави стверджувати, що з прийняттям Лісабонського договору суттєвого розширилися функції та повноваження Європолу і Євроюсту. Більше того, деякі ЗМІ стверджують, що в Євросоюзі створено єдину прокуратуру. Так, газета «Коммерсант» [10] повідомила, що в Євросоюзі почала діяти об'єднана прокуратура країн Євросоюзу – «Євроюст». Як зазначається в статті, «Євроюст» – це оперативний центр, який об'єднує на рівних правах прокуратури й суди країн ЄС для боротьби з тероризмом і міжнародною злочинністю. Більше того, як стверджує єврокомісар із питань юстиції, свободи та безпеки Франко Фраттіні [11], доцільно у ЄС увести посаду Генерального прокурора ЄС. Генеральний прокурор ЄС потрібен при розслідуванні злочинів у сферах «важливих європейських інтересів», у тому числі фінансових правопорушень, шахрайства й контрафакції.

Про те, що Євроюст діє як прокуратура, свідчить також інформація з Інтернету, де повідомляється, що Прокурор ЄС Джонатан Рателль [12] висунув обвинувачення проти сімох громадян Косово, Турції та Ізраїлю, які займалися незаконною торгівлею внутрішніми органами в Косово.

Отже, світове суспільство визнало, що Євроюст – це прокуратура ЄС, незважаючи на те, що офіційних рішення про створення прокуратури ЄС ще не прийнято.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, ми констатуємо, що створені агентства Європолу та Євроюсту мають усі повноваження органів, які координують роботу правоохоронних установ усіх держав – членів Європейського Союзу при розслідуванні злочинів транснаціонального характеру.

Для України дослідження питань координації діяльності правоохоронних органів держав – членів ЄС, а також співпраці в галузі правоохоронної діяльності є важливим в аспекті визначення оптимальних правових форм і механізмів майбутньої інтеграції до Європейського Союзу. Співробітництво України з ЄС у контексті європейської політики сусідства ґрунтується на чинному Плані дій ЄС у галузі юстиції та внутрішніх справ, схваленому 12 грудня 2001 р., а також Плані дій України – ЄС, який підписано 21 лютого 2005 р. [13] й Плані дій України – ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки, затвердженому 18 червня 2007 р. на засіданні Ради з питань співробітництва між Україною і ЄС. У зв'язку з цим актуальним є аналіз правових основ та форм діяльності, у тому числі координації європейських «національних» правоохоронних структур у сфері запобігання злочинності, із якими Україні потрібно мати ефективне співробітництво. Дослідження цих питань має особливе значення при вирішенні питань про приведення українського законодавства у відповідність із законодавством Європейського Союзу. Заслужують особливої уваги створений при Євроюсті зональний контрольний орган із незалежним статусом. Він здійснює контроль за діяльністю Євроюсту й зобов'язаний забезпечити дотримання вимог рішень Ради від 28 лютого 2002 р. про створення Євроюсту з метою боротьби з тяжкою злочинністю.

Джерела та література

1. Право Европейского Союза : учеб. для ВУЗов / под ред. С. Ю. Кашкина. – М. : Юрист. – 2004. – 925 с.
2. Convention Based on Article K.3 of the Treaty on European Union on the Establishment of a European Police Office [Текст] : EU .Brussels , 18 July 1995 SN 3549/95/ Official Journal of the European Communities.c.316. – 1995. – 27 November. – P. 2–32
3. JO. C. 357 du 13.12.2000. P.S.
4. JO. C. 389 du 12.10.2000. P.S.
5. Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали / за заг. ред. проф. М. В. Буроменського. – Х. : Вид-во «Фінн», 2010. – 392 с.
6. «Agreement between Euro just and Europol» [Elektronik resourse]. – Mode of access : // <http://www.europol.europa.eu/index.asp?page=agreements>
7. The Council Decision from February , 28th, 2002 About creation Euro just with a view of strengthening of struggle against heavy criminality (2002/187/JAI)/http://www.eulaw.edu/documents/legislation/ law_defence/ evroiust.htm
8. Конституція Європейського Союзу: Договір, устанавлюючий Конституцію для Європи (с коментарями). – М., 2005.
9. Газета «Коммерсант». – №76 (2679). – 30.04.2003.
10. Газета «Известия». – № 1, август 2007.
11. [Elektronik resourse]. – Mode of access : //<http://www.gzt.ru/topnews/world/-Kosovkie-vrachi-torgovali-unutrennimi-organami-/333970.htm?from=copiedlink>.
12. План дій Україна-Європейський Союз: євро. політика сусідства [Електронний ресурс]: 02.02.2005 р. // Міністерство закордонних справ України: офіц. сайт. – Режим доступу : <http://www.nau.kiev.ua>.

Каркач П. Координация деятельности правоохранительных органов государств – членов Европейского Союза. В статье рассматриваются ключевые вопросы координационной деятельности правоохранительных органов государств – членов Европейского Союза. При этом главное внимание уделяется таким международным органам, как Европол и Евроюст. При тщательном анализе их деятельности обращается внимание на их возникновение и роль в координационной деятельности национальных правоохранительных органов стран – членов Европейского Союза, в том числе и Украины. Исследуются и обсуждаются вопросы об учреждении такого нового общеевропейского органа, как Европейская прокуратура. Создание такого органа предусмотрено Конституцией Европейского Союза. Исследование этих положений имеет особое значение для решения вопроса о приведении национального законодательства в соответствие с законодательством Европейского Союза

Ключевые слова: страны – члены Европейского Союза, координация, Европол, Евроюст, Европейская Конституция

Karkach P. Coordination Among law Enforcement Agencies of the Member States of the European Union. The article deals with the key questions of co-ordinating activity of law enforcement authorities of European Union states-members. It concentrates largely on such international bodies as Europol Eurojust.

The author pays attention to their origin and role in co-ordinating activity of national law enforcement authorities of countries-members of European Union and Ukraine. The questions of establishing of such new all-European body, as public prosecutor European officer are investigated. The creation of such body is provided by the European Union constitution. The research of these positions has the special value for the decision of question about bringing a national legislation over in accordance with the legislation of European Union.

Key words: members of the European Union, coordination, Europol, Eurojust, the European Constitution

УДК 351.74 : 343.1

М. Конетюк

Нормативно-правові аспекти визначення поняття правоохоронного органу й правоохоронної діяльності

У статті аналізуються нормативно-правове визначення правоохоронного органу та правоохоронної діяльності, юридична література щодо визначення ознак правоохоронної діяльності, яка здійснюється від імені й за дорученням держави відповідними уповноваженими на це службовими особами та органами й реалізується у сфері правовідносин між громадянами й державою за допомогою спеціальних інститутів – правоохоронних органів.

Ключові слова: правоохоронний орган, правоохоронні й правозахисні функції, правоохоронна діяльність.

Постановка наукової проблеми та її значення. Наукове дослідження правової природи правоохоронного органу й правоохоронної діяльності є предметом вивчення не лише представників юридичної науки, а й практичних працівників правоохоронних, правозахисних та судових органів.

Загальновідомо, що в державному механізмі України правоохоронні органи є особливою інституцією, яка реалізовує покладені на них Конституцією та законами України функції у взаємодії з іншими і державними, і недержавними органами. Одночасно інститут правоохоронних органів виступає важливим складовим елементом державної системи України зі здійснення правоохоронної й правозахисної діяльності.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Визначення сутності, поняття, ролі й місця правоохоронних органів в системі державних органів, як і правоохоронної діяльності, є об'єктом і вітчизняних, і зарубіжних юристів-науковців, а також практиків, зокрема О. М. Бандурки, А. І. Берлача, Ю. М. Грошевого, К. Ф. Гуценка, Л. М. Давиденка, П. М. Каркача, М. В. Косюти, І. Є. Марочкіна, М. І. Мельника, В. Півненка, В. Я. Тація, В. В. Сташиса, М. І. Хавронюка та ін.

Незважаючи на це, питання законодавчого визначення поняття і правоохоронного органу, і правоохоронної діяльності є проблематичним, що й визначає актуальність теми наукового дослідження.